

Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка
Кафедри спеціального фортепіано №№ 1 і 2

«ПОГОДЖУЮ»

Гарант ОПП «Музичне мистецтво»
бакалаврського рівня вищої освіти,
доцент

Я. Олексів
28 травня 2022 р.

«ПОГОДЖУЮ»

Декан факультету фортепіано, джазу та
популярної музики, доцент

Т. МІЛОДАН
25 травня 2022 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор

М. КУШНІР
28 травня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СПЕЦІАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Профілізація	Фортепіано
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво»
Статус	Обов'язкова компонента циклу дисциплін фахової професійно-практичної підготовки (ОК 3.1.1)
Загальний обсяг	25 кредитів ЄКТС (750 годин)
Форма підсумкового контролю	Атестаційний екзамен
Термін викладання	1-8 семестри
Факультет	Фортепіано, джазу та популярної музики
Форма навчання	Денна

Львів 2022 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Спеціальний інструмент» для профілізації «Фортепіано» з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» оновлена, відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка від 26 травня 2022 року (Протокол № 6).

Розробники:

ЕРМІНЬ Йозеф Франтишкович – завідувач і професор кафедри спеціального фортепіано № 1, заслужений артист України, професор
РАПШТА Оксана Михайлівна – завідувач кафедри спеціального фортепіано № 2, заслужена артистка України, професор кафедри
ПИЛАТЮК Олена Борисівна – професор кафедри спеціального фортепіано № 1, кандидат мистецтвознавства, заслужений діяч мистецтв України, професор
МІЛОДАН Тетяна Едуардівна – декан фортепіанного факультету, доцент кафедри спеціального фортепіано №1, кандидат мистецтвознавства, доцент
КАШКАДАМОВА Наталя Борисівна – професор кафедри спеціального фортепіано №2, кандидат мистецтвознавства, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедр спеціального фортепіано № 1 та № 2 від 4 квітня 2022 р. , протокол № 2.

1.МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни – підготовка висококваліфікованих і різнобічно розвинутих музикантів, що володіють повним набором компетентностей, потрібних для виконавської та педагогічної роботи піаніста ХХІ-го століття.

Основними завданнями дисципліни є навчання студента мистецтву гри на фортепіано, різнобічний розвиток мислення студента, виховання в нього навичок професійного застосування набутих знань і вмій у майбутній фаховій педагогічній та виконавській діяльності.

2.КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК1.** Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово
- ЗК2.** Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК3.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4.** Здатність до розв'язання проблем.
- ЗК5.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК6.** Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК7.** Здатність до критики та самокритики.
- ЗК8.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК9.** Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.
- ЗК10.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК12.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК13.** Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
- ЗК14.** Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК15.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК16.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК17.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

- СК1.** Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
- СК2.** Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у творчо-виконавській діяльності.
- СК3.** Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
- СК4.** Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
- СК5.** Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.
- СК6.** Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
- СК7.** Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
- СК8.** Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
- СК9.** Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
- СК10.** Здатність оперувати професійною термінологією.
- СК11.** Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
- СК12.** Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
- СК13.** Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
- СК15.** Здатність використовувати засоби масової інформації для просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень музичної культури.
- СК16.** Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
- СК17.** Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (РН)

- РН1.** Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час творчо-виконавської діяльності.
- РН2.** Володіти методами та навичками ансамблевої гри / хорового співу, репетиційної роботи та концертних виступів.
- РН3.** Демонструвати різні методики удосконалення творчо-виконавської діяльності.
- РН4.** Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
- РН5.** Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

PH8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

PH10. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

PH11. Вміти здійснювати педагогічну діяльність.

PH12. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті / вокалу / диригування / теорії, історії музики / композиції.

PH13. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

PH14. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин						Розподіл аудиторних годин за курсами і семестрами										
	Екзамени	Заліки	Атестаційні екзамени		Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	I курс	II курс	III курс	IV курс	Семестри							
						Всього	у тому числі:			1	2	3	4	5	6	7	8				
	лекційні	індивідуальні	практичні				Кількість тижнів в семестрі														
	15	15	15		15	15	15	15	15												
Спеціальний інструмент	1-7	8	8	25	750	240		240		510	2	2	2	2	2	2	2	2			

Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					
			Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	
				Всього	у тому числі:			
					Лекційні	Індивідуальні		Практичні
I		5	150	60		60	90	
	1		75	30		30	45	
	2		75	30		30	45	
II		7	210	60		60	150	
	3		105	30		30	75	
	4		105	30		30	75	
III		7	210	60		60	150	

	5		105	30		30		75
	6		105	30		30		75
IV		6	180	60		60		120
	7		90	30		30		60
	8		90	30		30		60

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (I – VIII семестри)

I семестр

АКАДЕМКОНЦЕРТ:

Технічний залік (2 інструктивні етюди).

ЕКЗАМЕН:

1. Й.С.Бах — Прелюдія і fuga
2. Твір великої форми В.Моцарта або Й.Гайдна (повністю)
3. Твір композитора-романтика
4. Художній віртуозний етюд

№ з/п	Назва теми	Зміст роботи	Аудиторн і години	Самості йна робота
1	2 інструктивні етюди	Робота над розвитком піаністичної техніки	3	
2	Й.С.Бах_Прелюдія і fuga	Робота над виразовими засобами (інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура, поліфонія тощо) у поліфонічних творах Й.С.Баха	6	
		Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного твору		10
3	Твір великої форми В.Моцарта або Й.Гайдна (повністю)	Робота над технічними труднощами та виразовими засобами у класичних фортепіанних творах великої форми(драматургія, інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура тощо)	9	
		Інтерпретаційна проблематика класичних фортепіанних творів великої форми. Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного твору.		10
4	Твір композитора-романтика	Робота над технічними труднощами та виразовими засобами у романтичних фортепіанних творах (інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура, поліфонія тощо)	6	
		Інтерпретаційна проблематика романтичних фортепіанних творів. Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного		10

		твору.		
5	Художній віртуозний етюд	Робота над технічними труднощами та виразовими засобами у художніх віртуозних творах	6	
		Інтерпретаційна та технічна проблематика художніх віртуозних творів. Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного твору.		10
Підготовка до підсумкового контролю (екзамену)				5
Разом			30	45

II семестр

АКАДЕМКОНЦЕРТ (15-20 хв.):

1. Два твори композиторів-клавесиністів
2. Твори Миколи Лисенка
3. Твір/ твори, написані на початку ХХ ст.

ЕКЗАМЕН:

1. Циклічний твір або оригінальний твір великої форми Й.С.Баха (повністю)
2. Два художні віртуозні етюди, один з яких — етюд Ф.Шопена

№ з/п	Назва теми	Зміст роботи	Аудиторн і години	Самості йна робота
1	Два твори композиторів-клавесиністів	Робота над стильовим втіленням, виразовими засобами (інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура тощо) творів композиторів-клавесиністів.	5	
		Інтерпретаційна проблематика клавесинних творів.		7
2	Твори Миколи Лисенка	Робота над виразовими засобами (інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура тощо), стильовими особливостями творами М.Лисенка	5	
		Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного/их твору/ів		6
3	Твір/ твори, написані на початку ХХ ст.	Робота над стильовими особливостями, технічними труднощами та виразовими засобами у творах початку ХХ ст.(драматургія, інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура тощо)	5	
		Інтерпретаційна проблематика фортепіанних творів ХХ ст. Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного/их твору/ів		7
4	Циклічний твір або оригінальний твір великої форми Й.С.Баха	Робота над стильовими особливостями, технічними труднощами та виразовими засобами у творах Й.С.Баха великої форми (драматургія, інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура, поліфонія	5	

	(повністю)	тощо)		
		Інтерпретаційна проблематика клавірних творів Й.С.Баха великої форми. Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного твору.		7
5	Художній віртуозний етюд	Робота над технічними труднощами та виразовими засобами у художніх віртуозних творах	5	
		Інтерпретаційна та технічна проблематика художніх віртуозних творів. Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного твору.		6
6	Віртуозний етюд Ф.Шопена	Робота над технічними труднощами та виразовими засобами у віртуозних творах Ф.Шопена	5	
		Інтерпретаційна та технічна проблематика віртуозних творів Ф.Шопена. Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного твору.		7
Підготовка до підсумкового контролю (екзамену)				5
Разом			30	45

III семестр

АКАДЕМКОНЦЕРТ (15-20 хв.):

1. Ф.Шопен – Ноктюрн
2. Довільна програма

ЕКЗАМЕН:

1. Соната Л.Бетховена (повністю)
2. Два художні віртуозні етюди

№ з/п	Назва теми	Зміст роботи	Аудиторн і години	Самості йна робота
1	Ф.Шопен_ Ноктюрн	Робота над стильовим втіленням, виразовими засобами ноктюрну Ф.Шопена (інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура тощо).	3	
		Інтерпретаційна проблематика клавесинних творів.		17
2	Твори з програми	Робота над виразовими засобами (інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура тощо), стильовими особливостями	4	
		Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного/их твору/ів		18
3	Соната Л.Бетховена (повністю).	Робота над стильовими особливостями, технічними труднощами та виразовими засобами у фортепіанних сонатах Л.Бетховена (драматургія, інтонування, звуковидобування,	15	

		тембральна колористика, темпоритміка, фактура тощо)		
		Інтерпретаційна проблематика фортепіанних сонат Л.Бетховена. Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного/их твору/ів		18
4	2 художніх віртуозних етюди	Робота над технічними труднощами та виразовими засобами у художніх віртуозних творах	8	
		Інтерпретаційна та технічна проблематика художніх віртуозних творів. Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваних етюдів.		17
Підготовка до підсумкового контролю (екзамену)				5
Разом			30	75

IV семестр

АКАДЕМКОНЦЕРТ (15-20 хв.):

1. Поліфонічний твір

2. Твори українських композиторів першої половини ХХ ст. (Л.Ревуцький, В.Косенко, Б.Лятошинський, С.Людкевич, В.Барвінський, Н.Нижанківський та ін.)

3. Художній віртуозний етюд композитора ХХ ст.

ЕКЗАМЕН:

1. Твір великої форми (соната або цикл) романтичного стилю (повністю)

2. Віртуозний етюд Ф.Шопена

№ з/п	Назва теми	Зміст роботи	Аудиторн і години	Самості йна робота
1	Поліфонічний твір	Робота над виразовими засобами (інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура, поліфонія тощо) у поліфонічних творах	4	
		Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного твору		10
2	Твори українських композиторів першої половини ХХ ст. (Л.Ревуцький, В.Косенко, Б.Лятошинський, С.Людкевич, В.Барвінський, Н.Нижанківський та ін.)	Робота над виразовими засобами (інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура тощо), стильовими особливостями творів українських композиторів першої половини ХХ століття	6	
		Інтерпретаційна проблематика та виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваних творів		10

3	Художній віртуозний етюд композитора ХХ ст.	Робота над технічними труднощами та виразовими засобами у художніх віртуозних творах ХХ століття	3	
		Інтерпретаційна та технічна проблематика художніх віртуозних творів ХХ століття. Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного етюду.		10
4	Твір великої форми (соната або цикл) романтичного стилю (повністю)	Робота над стильовими особливостями, технічними труднощами та виразовими засобами у творах великої форми романтичного стилю (драматургія, інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура тощо)	12	
		Інтерпретаційна проблематика фортепіанних творів великої форми романтичного стилю. Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного твору.		30
5	Віртуозний етюд Ф.Шопена	Робота над технічними труднощами та виразовими засобами у віртуозних творах Ф.Шопена	5	
		Інтерпретаційна та технічна проблематика віртуозних творів Ф.Шопена. Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного твору.		10
Підготовка до підсумкового контролю (екзамену)				5
Разом			30	75

У семестр

АКАДЕМКОНЦЕРТ (15-20 хв.):

1. Твір композитора-імпресіоніста
2. Довільна програма

ЕКЗАМЕН:

1. Поліфонічний твір композитора-романтика або композитора ХХ-ХХІ ст.
2. Твір великої або середньої форми композитора-романтика (повністю)
3. Художній віртуозний етюд

№ з/п	Назва теми	Зміст роботи	Аудиторн і години	Самості йна робота
1	Твір композитора-імпресіоніста	Робота над виразовими засобами (інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура, поліфонія тощо) у творах імпресіоністичного стилю.	3	
		Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного твору		10
2	Твори з програми	Робота над виразовими засобами (інтонування, звуковидобування, тембральна колористика,	5	

		темпоритміка, фактура тощо), стильовими особливостями творів		
		Інтерпретаційна проблематика та виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваних творів		20
3	Поліфонічний твір композитора-романтика або композитора ХХ-ХХІ ст.	Робота над виразовими засобами (інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура, поліфонія тощо) у поліфонічних творах романтичного стилю або ХХ-ХХІ століть	7	
		Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного твору		10
4	Твір великої або середньої форми композитора-романтика (повністю)	Робота над стильовими особливостями, технічними труднощами та виразовими засобами у творах великої та середньої форми романтичного стилю (драматургія, інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура тощо)	12	
		Інтерпретаційна проблематика фортепіанних творів великої та середньої форм романтичного стилю. Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного твору.		20
5	Художній віртуозний етюд	Робота над технічними труднощами та виразовими засобами у художніх віртуозних творах	3	
		Інтерпретаційна та технічна проблематика художніх віртуозних творів. Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного етюду.		10
Підготовка до підсумкового контролю (екзамену)				5
Разом			30	75

VI семестр

АКАДЕМКОНЦЕРТ (15-20 хв.):

1. Й.С.Бах: поліфонічний твір
2. Твори українських композиторів ХХ-ХХІ ст. (М.Колесса, В.Сильвестров, Б.Фільц, М.Скорик, І.Щербаков та ін.)
3. Твір/твори, написаний після 1950 року.

ЕКЗАМЕН:

1. Твір великої форми або циклічний твір композитора ХХ ст. (повністю)
2. Художній віртуозний етюд

№ з/п	Назва теми	Зміст роботи	Аудиторн і години	Самості йна робота
1	Й.С.Бах: поліфонічний твір	Робота над виразовими засобами (інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура, поліфонія тощо) у поліфонічних творах Й.С.Баха	5	

		Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного твору		10
2	Твори українських композиторів ХХ-ХХІ ст. (М. Колесса, В. Сильвестров, Б. Фільц, М. Скорик, І. Щербаков та ін.)	Робота над виразовими засобами (інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура тощо), стильовими особливостями українських творів ХХ-ХХІ століть	5	
		Інтерпретаційна проблематика та виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваних творів		20
3	Твір/твори, написаний після 1950 року	Робота над виразовими засобами (інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура тощо) у творах другої половини ХХ та ХХІ століть	5	
		Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного/их твору/ів		10
4	Твір великої форми або циклічний твір композитора ХХ ст. (повністю))	Робота над стильовими особливостями, технічними труднощами та виразовими засобами у творах великої та циклічної форми ХХ століття (драматургія, інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура тощо)	12	
		Інтерпретаційна проблематика фортепіанних великої та циклічної форми ХХ століття. Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного твору.		20
5	Художній віртуозний етюд	Робота над технічними труднощами та виразовими засобами у художніх віртуозних творах	3	
		Інтерпретаційна та технічна проблематика художніх віртуозних творів. Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного етюд.		10
Підготовка до підсумкового контролю (екзамену)				5
Разом			30	75

VII семестр

АКАДЕМКОНЦЕРТ:

Твори композиторів ХХ-ХХІ ст.

ЕКЗАМЕН:

Твори з атестаційного екзамену на здобуття ступеня “бакалавр”:

1. Твір великої форми (повністю)
2. Художній віртуозний етюд
3. Твір українського композитора

№ з/п	Назва теми	Зміст роботи	Аудиторн і години	Самості йна робота
-------	------------	--------------	----------------------	--------------------------

1	Твори композиторів ХХ-ХХІ ст.	Робота над виразовими засобами (інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура тощо), стильовими особливостями творів ХХ-ХХІ століть	10	
		Інтерпретаційна проблематика та виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваних творів		15
2	Твір великої форми (повністю)	Робота над стильовою проблематикою, технічними складностями та виразовими засобами (драматургія, інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура тощо)	12	
		Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного/их твору/ів		20
3	Художній віртуозний етюд	Робота над технічними труднощами та виразовими засобами у художніх віртуозних творах	5	
		Інтерпретаційна та технічна проблематика художніх віртуозних творів. Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного етюд.		10
4	Твір українського композитора	Робота над стильовою проблематикою, технічними труднощами та виразовими засобами в творах українських композиторів	3	
		Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного етюд.		10
Підготовка до підсумкового контролю (екзамену)				5
Разом			30	60

VIII семестр

ЗАЛІК:

Твори з атестаційного екзамену на здобуття ступеня “бакалавр”:

1. Поліфонічний твір.
2. Твір середньої форми.

№ з/п	Назва теми	Зміст роботи	Аудиторн і години	Самості йна робота
1	Поліфонічний твір з програми атестаційного екзамену	Робота над стильовими особливостями та виразовими засобами (інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура, поліфонія тощо) у поліфонічних творах	10	
		Інтерпретаційна проблематика та виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного твору		10
2	Твір великої форми з програми атестаційного	Робота над стильовою проблематикою, технічними складностями та виразовими засобами (драматургія, інтонування, звуковидобування, тембральна колористика,	5	

	екзамену	темпоритміка, фактура тощо)		
		Інтерпретаційна проблематика та виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного твору		10
3	Твір середньої форми з програми атестаційного екзамену	Робота над стильовою проблематикою, технічними складнощами та виразовими засобами (драматургія, інтонування, звуковидобування, тембральна колористика, темпоритміка, фактура тощо)	10	
		Інтерпретаційна проблематика та виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного твору		10
3	Художній віртуозний етюд з програми атестаційного екзамену	Робота над технічними труднощами та виразовими засобами у художніх віртуозних творах	3	
		Інтерпретаційна та технічна проблематика художніх віртуозних творів. Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного етюду.		10
4	Твір українського композитора з програми атестаційного екзамену	Робота над стильовою проблематикою, технічними труднощами та виразовими засобами в творах українських композиторів	2	
		Виконавський аналіз різноманітних інтерпретацій виконуваного етюду.		10
Підготовка до підсумкового контролю (заліку)				5
Підготовка до атестаційного екзамену				5
Разом			30	60

Всі програмові твори, що виносяться для виконання на заліку, екзамені та атестаційному екзамені обов'язково виконуються напам'ять.

До підсумкового контролю та атестаційного екзамену допускаються студенти, які виконали семестрові тематичні вимоги.

Поточним контролем у 1-7 семестрах є академконцерт, у 8 семестрі – робота студента впродовж семестру.

ПРОГРАМА атестаційного екзамену на здобуття ступеня “бакалавр” складається з творів усіх стилів (бароко, віденська класика, романтична та сучасна музика) і включає:

1. Поліфонічний твір
2. Твір великої форми
3. Твір середньої форми
4. Віртуозний етюд
5. Твір українського композитора.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з поточного та семестрового контролю

БАЛИ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	
30-31	E	задовільно
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерій оцінки є багаторівневим поняттям, яке стосується результату праці студента протягом певного часу. Він складається з об'єктивних та суб'єктивних факторів оцінки. Під “суб'єктивним”, в даному випадку, розуміється обдарованість виконавця. Під “об'єктивним” – його ставлення до професії, що виявляється у виконанні даної програми. Базове поняття критерію оцінки – це “художнє враження”, яке містить основні компоненти оціночних факторів.

Виконання оцінюється за національною шкалою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно.

Відмінно А (90-100) – найвище художнє враження.

Високий ступінь обдарованості: яскрава музикальність та артистизм; міцна виконавська воля та ритмова воля (стабільність виконання). Володіння звуком

належної якості, динамікою, виявлення належного розуміння особливостей стилістики виконуваних творів, відсутність порушень у фразуванні.

Високий ступінь технічної майстерності: блискуча віртуозність, володіння звуковою палітрою, впевнене виконання напам'ять. Володіння правильною технологією виконавського процесу, штриховою технікою, технікою звукоутворення та артикуляцією

Досконале виконання програми: високий рівень складності, зрілість інтерпретації, розуміння стилю та жанру, професійне виявлення особливостей авторського тексту (музикантське мислення). Виявлення артистизму, виразовості, дотримання норм сценічної поведінки;

Висока працездатність.

Добре В (82-89), С (74-81) – добре художнє враження.

Добрий ступінь обдарованості: музикальність, артистизм, виконавська воля та ритмоволя (стабільність виконання).

Добрий ступінь володіння технічними ресурсами, володіння різноманітною звучністю.

Добре виконання програми: високий рівень складності, зрілість інтерпретації, розуміння стилю та жанру, професійне виявлення особливостей авторського тексту (музикантське мислення).

Добра працездатність.

Задовільно D (64-73), E (60-63) – посереднє художнє враження.

Середній ступінь обдарованості. Відсутність будь-якого з компонентів: музикальності, артистизму, виконавської волі, ритмоволі (часткова стабільність виконання).

Недостатнє володіння технічними ресурсами, різноманітною звучністю.

Задовільне виконання програми: середній рівень складності, зрілості інтерпретації, розуміння стилю та жанру, недостатнє професійне виявлення особливостей авторського тексту (музикантське мислення).

Середня працездатність.

Незадовільно FX (35-59) – незадовільнє художнє враження
(з можливістю повторного складання екзамену або заліку)

Середній ступінь обдарованості. Відсутність будь-якого з компонентів: музикальності, артистизму, виконавської волі, ритмоволі (часткова або недостатня стабільність виконання).

Недостатнє володіння технічними ресурсами, різноманітною звучністю.

Незадовільне виконання програми: недостатній рівень складності, незрілість інтерпретації, нерозуміння стилю та жанру, непрофесійне виявлення особливостей авторського тексту (музикантське мислення).

Низька працездатність.

Незадовільно F (0-34) – незадовільне художнє враження
(з обов'язковим повторним вивченням матеріалу екзамену або заліку)

Середній ступінь обдарованості. Відсутність музикальності, артистизму, недостатня стабільність виконання. Низьке володіння технічними ресурсами, різноманітною звучністю.

Низький рівень виконання програми: недостатній рівень складності, незрілість інтерпретації, нерозуміння стилю та жанру, відсутність виконавського мислення.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи. *

* Жодна із запропонованих класифікацій не позбавлена недоліків. На практиці викладач з дисципліни інтегрує методи різних груп, утворюючи неординарні (універсальні) методи навчання, які забезпечують оптимальні шляхи досягнення навчальної і творчої мети.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. **Попередній контроль** спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
2. **Поточний контроль** здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. **Тематичний контроль** здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. **Підсумковий контроль** проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу на атестаційному екзамені.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

9.1 Методичне забезпечення

Література з проблем фортепіанної педагогіки та виконавства

1. Алексеев А. З історії фортепіанної педагогіки. Хрестоматія. Київ, 1974.
2. Блажкевич Г.Й., Старух Т.М. Правда і міфи про львівських піаністів - основоположників фортепіанної школи. Львів: Сполом, 2002. 225с.

3. Блажкевич Г.Й. Фортепіанна музика Станіслава Людкевича. Львів, 1999. 125 с.
4. Блажкевич-Чаплін Х.Б. Ігор Белза. Львів, 1998.
5. Виконавські школи вищих учбових закладів України: тематичний збірник наукових праць. Київська державна консерваторія ім.П.І.Чайковського. Київ, 1990. 180с.
6. Воробкевич Т.П. Методика викладання гри на фортепіано. Львів, 2001. 222 с.
7. Герасимович Д. Методика навчання гри на фортепіано. Київ, 1962.
8. Голомб М. Транскрипції музичних творів у ХІХ ст. Спроба типології на прикладі творів Фридерика Шопена. Переклад, редагування, коментарі М.О.Кушніра. Львів: Сполом, 2001. С.201-222.
9. Данн Дж.П., Бадура-Скода П. Проблеми інтерпретації творів Фридерика Шопена. Переклад, ред., комент. М.Кушніра. Львів: Сполом, 2010. 108 с.
10. Деменко Б. Робота піаніста над поліритмічними труднощами. *Питання фортепіанної педагогіки та виконавства*. Київ, 1981.
11. Ірина Крих - особистість, музикант, педагог: спогади. Львів: Ліга - Прес., 2005. 108 с.
12. Касьяненко Л.О. Робота піаніста над фактурою: Посібник по вивченню виконавської інтерпретації фактури фортепіанного твору. Київ, НМАУ, 2003. 168 с.
13. Качинський Т. Розмови з Вітольдом Лютославським. Переклад з пол., редагування, коментарі М.О.Кушніра. Львів: Сполом, 2002.
14. Кашкадамова Н. Історія фортепіанного мистецтва. ХІХ ст. Тернопіль: СМП Астон, 2006. 590 с.
15. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах. Тернопіль, 1998.
16. Кашкадамова Н. Виконавська інтерпретація у фортеп'яному мистецтві ХХ сторіччя. Львів, 2014. 344 с.
17. Кашкадамова Н. Фортеп'яно-виконавське мистецтво України. Львів, 2017. 616 с.
18. Кашкадамова Н. Фортепіанне мистецтво у Львові: Статті. Рецензія. Матеріали. Тернопіль: СМП Астон, 2001. 400 с.
19. Коваленко Е. З минулого французької фортепіанної школи. (Про фортепіанну педагогіку І. Філіппа). *Питання фортепіанної педагогіки та виконавства*. Київ, 1981.
20. Корженевський А. До питання про специфіку мислення музиканта-виконавця. *Питання фортепіанної педагогіки та виконавства*. Київ, 1981.
21. Левицька Г. Основи сучасної педалізації. Львів, 1997.
22. Любка Колесса, українська піаністка. Львів, 2011. 400 с.
23. Макаров В. Методика навчання гри на фортепіано на підготовчому відділенні і у початковій школі. Харків, 1977.
24. Марія Крих. Портрет піаністки. Львів : Сполом, 2004. 76 с.
25. Марія Крушельницька. Спогади. Статті. Матеріали. Львів: Сполом, 2004.
26. Мілодан Т. Олександр Ейдельман – видатний представник романтичної фортепіанної педагогіки. *Науковий вісник Національної музичної академії*

- України ім. П.І.Чайковського : Історія в особистостях.* Київ : НМАУ ім. П.І.Чайковського, 2010. Вип.86. С. 152-163.
27. Мілодан Т. Технічний розвиток піаніста за методикою Олександра Ейдельмана. *Наукові збірки ЛНМА ім.М.В.Лисенка : Виконавське мистецтво : Загальне та спеціалізоване фортепіано у мистецькому просторі України.* Львів : Сполом, 2012. Вип. 27. С. 53-63.
28. Милич Б. Виховання учня-піаніста. 1-2 класи ДМШ. Київ, 1977.
29. Милич Б. Про формування і вдосконалення викладацької майстерності педагогів-піаністів. Київ, 1971.
30. Немира І. До питання про виконання сонати Шуберта тв. 164. Львів : ЛДМА, 1989. 25с.
31. Немира І. Другий фортепіанний концерт Дмитра Шостаковича. Досвід виконавського аналізу. Львів: ЛДМА, 1989. 28с.
32. Немира І. Три фрагменти з балету „Петрушка” І.Стравінського. Виконавські та педагогічні проблеми. Львів:ЛДМА, 1990. 23с.
33. Немира І. Другий фортепіанний концерт С.Рахманінова. Виконавські та педагогічні проблеми. Львів:ЛДМА, 2004. 20с.
34. Немира І. Перший фортепіанний концерт Йоганеса Брамса: Досвід виконавського аналізу. Львів:ЛДМА, 2004. 25с.
35. Немира І. Перший концерт для фортепіано з оркестром Петра Чайковського: Досвід виконавського аналізу. Львів:ЛДМА, 2005. 30с.
36. Немира І. Сонати Сергія Прокоф'єва. Виконавські та педагогічні проблеми. Львів:ЛДМА, 1991, 2005, 2006. 29с.
37. Олександр Ейдельман. Данина шани вчителю. Ред.-упоряд. Н. Кашкадамова і Т.Мілодан. Львів : Бак, 2006. 224с.
38. Олег Криштальський. Спогади, статті, матеріали (до 70-річчя від дня народження) Львів, 2000. 64с.
39. Пастеляк Н.В. Поємність в українській фортепіанній музиці першої половини ХХ сторіччя". Львів, 1997.
40. Піхт-Аксельфельд Е. Танці в клавірних сюїтах Йоганна Себастьяна Баха. *Українська фортепіанна музика та виконавство: стильові особливості, зв'язки з музичною культурою Західної Європи: Матеріали ІІІ конференції АППУ.* Львів, 1994.
41. Рощина Т. Деякі проблеми української школи піанізму на рубежі століть. *Музичне виконавство. Кн.6.* Київ:Науковий вісник НМАУ, 2000. Вип.14. С.41-49.
42. Рощина Т. Кантілена і педалізація як суттєві акценти фортепіанного виконавства у педагогічних принципах Олександра Александрова, видатного діяча кївської школи піанізму. *Музичне виконавство. Кн.9.* Київ:Науковий вісник НМАУ, 2003. Вип.26. С.82-93.
43. Рощина Т. Олександр Александров: педагог про стильові аспекти фортепіанного виконавства. *Музичне виконавство. Кн.7.* Київ: Науковий вісник НМАУ, 2001. Вип. 18. С.169-178.

- 44.Рощина Т. Олександр Александров про музичний романтизм як явище піаністичної культури. *Культурологія та мистецтвознавство*. Київ:Київське музикознавство, 2003. Вип.9. С. 171-183.
- 45.Рябов И., Мурзина Е. Виховання та навчання в ДМШ: фортепіано, I клас. Київ, 1988.
- 46.Рябов І. Гами, тризвуки, арпеджіо. Київ, 1977.
- 47.Савицький Р. Основні засади фортепіанної педагогіки. Тернопіль, 2000.
- 48.Садова Л. Фортепіанна школа Вілема Курца. Дрогобич, 2009. 272 с.
- 49.Самуїл Дайч. Статті, матеріали, спогади. Дрогобич, 2008. 244 с.
- 50.Сіницин В. Артикуляція як предмет вивчення. *Питання фортепіанної педагогіки та виконавства*. Київ, 1981.
- 51.Скорульський М. Елементарні основи фортепіанної техніки школи Г. М. Єсіпової. Київ, 1970.
- 52.Снегірьов О.М. Піаністи України. Вип.1-3. Київ: КДВМУ, 1997-1999.
- 53.Снегірьов О.М. Піаністи України ХХ ст. Київ: КДВМУ, 2001. 159с.
- 54.Ткач Е. Деякі проблеми теорії музично-педагогічної діагностики. *Питання фортепіанної педагогіки та виконавства*. Київ, 1981.
- 55.Шип С. Музична форма від звуку до стилю. Київ, 1998.
- 56.Шульгіна В. Про курс методики навчання гри на фортепіано. *Питання фортепіанної педагогіки та виконавства*. Київ, 1981.
- 57.Badura-Skoda P. *Interpreting Mozart*. Routledge, 2010. 496 p.

9.2. Інформаційні ресурси

Виконавські інтерпретації (платівки, відео- та аудіокасети, компакт-диски, інтернет-ресурси).

Інтернет-ресурси:

1. www.intoclassics.net
2. www.classicalm.com
3. www.intoclassics.net
4. www.aveclassics.net
5. www.nlib.org.ua
6. www.nlib.org.ua
7. www.youtube.com

9.3. Орієнтовний семестровий програмний репертуар дисципліни «Спеціальний інструмент»

Інструктивні етюди Е-Р. Бланше, Г.Бергезе, Ф.Блуменфельда, А.Гензельта, Жака-Далькроза, Зауера, М.Клементі, Т.Куллака, Т.Лешетицького, М.Мошковського, Г.Пахульського, С.Тальберга, К.Черні, М.Шмітца та інші.

Віртуозні концертні етюди Ф.Шопена, Ф.Ліста.

Віртуозні етюди ХХ століття представлені К.Дебюссі, В.Косенком, О.Месіаном тощо.

Поліфонічні твори стилю Бароко: Й.С.Бах – «Добре темперований клавір», «Мистецтво фуґи», токати, сюїти та інші твори. Г.Ф.Гендель – сюїти.

До **великих форм** відносять концерти Й.С.Баха і Г.Ф.Генделя, сюїти, токати.

Твори композиторів-клавесиністів: частини з сюїт Ф.Куперена, Ж.Рамо, Г.Персела, В.Берда, сонати А.Скарлатті та інші.

Великі форми класичного стилю: сонати, варіаційні цикли, концерти Й.Гайдна, В.Моцарта, Л.Бетховена.

Вивчення **сонат Л. Бетховена** виділено в навчальній програмі як окреме завдання на другому курсі.

П'єси романтичного стилю: Експромти і музичні моменти Ф.Шуберта, прелюдії, мазурки, експромти Ф.Шопена, п'єси Ф.Ліста, К.М.Вебера, Ф.Мендельсона, Й.Брамса, Е.Гріґа, Я.Сібеліуса, Б.Сметани, А.Дворжака, К.Сен-Санса та інших.

Вивчення **ноктюрну** Ф.Шопена виділяється як окрема позиція репертуару (на другому курсі), через те, що ставить особливі, стильові і технічні, завдання перед піаністом.

Великі форми романтичного стилю в західноєвропейській музиці мають багато видатних зразків у творчості Ф.Шуберта, Р.Шумана, Ф.Мендельсона, Ф.Шопена, Ф.Ліста, Й.Брамса, Е.Гріґа, Я.Сібеліуса, Б.Сметани, А.Дворжака, К.Сен-Санса, Ц.Франка та інших композиторів.

Твори класика української музики Миколи Лисенка виділені окремою позицією в репертуарі як зразок національного романтичного стилю. Серед них: а) великі концертні твори – соната, Українські рапсодії, Героїчне скерцо, концертні полонези і вальси; б) численні мініатюри.

Твори початку ХХ ст. можуть бути представлені композиторами пізнього романтизму, імпресіонізму й експресіонізму, сецесії як і ранніми зразками неокласицизму чи фольклоризму: Р.Штрауса, Г.Малера, Р.Вагнера, М.Равеля, К.Дебюссі, М.Фалья, І.Альбеніса, Е.Гранадоса, Б.Бартока тощо.

Твір композитора-імпресіоніста являє окрему позицію в навчальній програмі задля опанування піаністом цього визначного і оригінального мистецького стилю. Його еталонні зразки – це твори К.Дебюссі та М.Равеля. Проте можливі й приклади інших композиторів.

Твори українських композиторів першої половини ХХ ст. представлені різними жанрами, які можуть бути виконані на вибір студента і його педагога: великі форми – сонати (Л.Ревуцький, В.Косенко, Б.Лятошинський, В.Барвінський), сюїти і варіації (С.Людкевич, В.Барвінський, Н.Нижанківський, М.Колесса), а також фуґи (В.Задерацького та ін.), етюди і численні різножанрові мініатюри. Ці програмні вимоги ставлять завдання опанувати національні різновиди романтичного стилю і сецесії.

Поліфонічні твори композиторів-романтиків або композиторів ХХ-ХХІ ст. представлені музикою Ф.Мендельсона, Р.Шумана, Ц.Франка, Ф.Бузоні, М.Регера, П.Гіндеміта, Г.Шонберга, А.Веберна, В.Бібіка, М.Скорика та інших.

Твори українських композиторів ХХ-ХХІ ст. Ця репертуарна позиція передбачає знайомство студентів зі зразками модерної музичної мови в українській музиці (М.Колесса, С.Туркевич-Лукіянович, Й.Кофлер, Т.Маєрський, В.Сильвестров, М.Скорик, Б.Лятошинський, І.Щербаков, О.Козаренко, Б.Фроляк, Ю.Ланюк, В.Камінський, О.Щетинський, О.Гугель, О.Грінберг, В.Рунчак, К.Цепколенко, Ю.Гомельська та ін.)

Опануванню новітніх тенденцій служить вимога виконувати на академконцерті твір, написаний **після 1950 року**. Окрім згаданих українських композиторів, це можуть бути твори західних авангардистів (П.Булез, К.Штокгаузен, Д.Лігеті) або поставангардистів.